

ДО
ОБЩОТО СЪБРАНИЕ НА СЪДИИТЕ
ОТ НАКАЗАТЕЛНА КОЛЕГИЯ НА
ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

И С К А Н Е

ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ЗА ПРИЕМАНЕ НА ТЪЛГУВАТЕЛНО РЕШЕНИЕ

ОТНОСНО: Установена противоречива практика на съдилищата, свързана с приложението на закона по чл. 304 и чл. 304а от НК в случаите на осъществено изпълнително деяние при формите „предложи” и „даде”, когато дарът или облагата (подкупът) не е бил приет от длъжностното лице, за което е бил предназначен.

ОСНОВАНИЕ: чл. 125 вр. чл. 124, ал. 1, т. 1, пр. 1 от Закона за съдебната власт.

УВАЖАЕМИ ВЪРХОВНИ СЪДИИ,

Разпоредбите на чл. 304, ал. 1 и чл. 304а от НК криминализират предлагането, обещаването и даването на дар или каквато и да е облага (подкуп) на длъжностно лице, за да извърши или да не извърши действие по служба или загдето е извършило или не е извършило такова действие. За съставомерността на престъпленията по тези два текста от НК е достатъчно деецът да е осъществил поне една от регламентираните форми на изпълнителното деяние – „предложи”, „обещае” или „даде”.

В постановените от съдилищата съдебни актове по повдигнати обвинения за престъпления по чл. 304, ал. 1 и чл. 304а от НК в случаите, когато дарът или облагата (подкупът) не е бил приет от длъжностното лице, за което е бил предназначен, но му е бил предоставен в негова фактическа власт, съдиите от страната застъпват различни становища по два въпроса:

1. Коя от формите на изпълнително деяние е осъществена – „предложи”, „даде” или и двете?

2. Кога е довършен активният подкуп по чл. 304, ал. 1 от НК и чл. 304а от НК, ако изпълнителното деяние е осъществено под формата „даде”?

Различното тълкуване на тези законови разпоредби е пряко свързано с действащото и към настоящия момент постановление на Пленума на ВС № 8 от 30.XI.1981 г. по н. д. № 10/81 г., в което Върховният съд е приел, че за да бъде довършено престъплението подкуп следва дарът/облагата фактически да бъдат приети/получени от длъжностното лице. В мотивите на тълкувателния акт на ВС е развита тезата, че подкупът по своята същност е сделка, т. е. необходимо е съгласието и на двете страни, както по сключване на сделката, така и по всичките ѝ елементи. Такова разбиране е застъпвано и в правната доктрина. То е било формирано въз основа на тълкуване на разпоредбата на чл. 304 от НК преди измененията ѝ от 2000 г. (ДВ, бр. 51 от 2000 г.), когато съставът на престъплението е предвиждал за осъществяването му единствено формата на изпълнителното деяние „даде“. Актуалните понастоящем редакции на чл. 304 и чл. 304а от НК (ДВ, бр. 92 от 2002 г.) регламентират като форми на изпълнителното деяние освен „даде“, още „предложи“ и „обещае“, които логично не са били съобразени при формиране на цитираното становище. Това налага преценка на валидността му съобразно настоящата редакция на обсъжданите състави на престъпления в Наказателния кодекс.

Противоречивата съдебна практика може да се обособи в четири основни групи с оглед начина, по който обвинението е било повдигнато пред съда с обвинителния акт.

1. Обвинението е повдигнато и поддържано от прокурора за престъпление по чл. 304 или чл. 304а вр. чл. 18 от НК и в постановените от съдилищата осъдителни присъди/потвърдителни решения тази квалификация е била приета.

В тази група се разграничават две подгрупи в зависимост от мотивите, поради които съдът е приел посочената квалификация:

1.1. В съдебните актове от първата подгрупа, съдът приема, че е осъществен довършен опит, тъй като изпълнителното деяние „даване“ на дара или облагата е завършило, но по независещи от дееца причини не са настъпили исканите от него и предвидени в закона общественоопасни последици – длъжностното лице, за което подкупът е бил предназначен, не е приело подкупа.

В този смисъл са постановени съдебни актове както на съдилища от цялата страна, така и на ВКС:

ВКС: решение № 112 от 09.08.2018 г. по н. д. № 415/2018 г., III н.о.;

АС – гр. София: решение № 498 от 16.11.2017 г. по в. н. о. х. д. № 841/2017 г.;

АС – гр. Пловдив: решение № 61 от 07.03.2016 г. по в. н. о. х. д. № 508/2015 г., решение № 113 от 07.06.2017 г. по в. н. о. х. д. № 164/2017 г.;

АС – гр. Бургас: решение № 101 от 24.07.2017 г. по в. н. о. х. д. № 83/2017 г., решение № 98 от 13.07.2016 г. по в. н. о. х. д. № 107/2016 г., решение № 167 от 23.10.2017 г. по в. н. о. х. д. № 192/2017 г.;

АС – гр. Велико Търново: решение № 358 от 22.11.2017 г. по в. н. о. х. д. № 444/2017 г.; решение № 19 от 28.02.2018 г. по в. н. о. х. д. № 542/2017 г.;

ВоАС – решение № 16 от 03.05.2018 г. по в. н. о. х. д. № 21/2017 г.;

ОС – гр. Смолян: присъда № 2 от 02.02.2018 г. по н. о. х. д. № 110/2017 г.;

ОС – гр. Варна: присъда от 18.02.2013 г. по н. о. х. д. № 52/2013 г. и присъда от 03.10.2011 г. по н. о. х. д. № 168/2011 г.;

ОС – гр. Пазарджик: присъда от 24.10.2013 г. по н. о. х. д. № 518/2013 г., присъда от 04.02.2016 г. по н. о. х. д. № 78/2016 г., присъда от 08.03.2017 г. по н. о. х. д. № 123/2017 г., присъда от 06.04.2017 г. по н. о. х. д. № 132/2017 г., присъда от 23.03.2018 г. по н. о. х. д. № 140/2018 г., присъда от 17.04.2014 г. по н. о. х. д. № 148/2014 г., присъда от 16.05.2014 г. по н. о. х. д. № 205/2014 г., присъда от 21.05.2014 г. по н. о. х. д. № 225/2014 г., присъда № 22 от 16.05.2018 г. по н. о. х. д. № 263/2018 г.; присъда от

17.06.2014 г. по н. о. х. д. № 267/2014 г., присъда от 20.04.2017 г. по н. о. х. д. № 280/2017 г., присъда от 24.04.2018 г. по н. о. х. д. № 288/2018 г., присъда № 16 от 24.04.2018 г. по н. о. х. д. № 301/2018 г., присъда от 11.05.2018 г. по н. о. х. д. № 331/2018 г.; присъда от 30.05.2018 г. по н. о. х. д. № 335/2018 г., присъда от 21.05.2018 г. по н. о. х. д. № 345/2018 г., присъда № 32 от 07.08.2015 г. по н. о. х. д. № 359/2015 г., присъда от 01.06.2018 г. по н. о. х. д. № 378/2018 г., присъда № 18 от 19.05.2016 г. по н. о. х. д. № 380/2016 г., присъда № 18 от 25.05.2016 г. по н. о. х. д. № 384/2016 г., присъда от 08.06.2018 г. по н. о. х. д. № 396/2018 г., присъда от 05.06.2017 г. по н. о. х. д. № 399/2017 г., присъда № 21 от 08.06.2016 г. по н. о. х. д. № 423/2016 г.; присъда № 27 от 24.06.2016 г. по н. о. х. д. № 465/2016 г., присъда от 23.10.2015 г. по н. о. х. д. № 466/2015 г., присъда от 10.11.2014 г. по н. о. х. д. № 471/2014 г., присъда от 18.11.2015 г. по н. о. х. д. № 486/2015 г., присъда от 11.11.2015 г. по н. о. х. д. № 519/2015 г., присъда от 16.08.2017 г. по н. о. х. д. № 597/2017 г., присъда от 22.08.2017 г. по н. о. х. д. № 617/2017 г., присъда от 15.01.2015 г. по н. о. х. д. № 646/2014 г., присъда от 24.11.2017 г. по н. о. х. д. № 734/2017 г.; присъда от 15.11.2016 г. по н. о. х. д. № 740/2016 г., присъда от 20.12.2017 г. по н. о. х. д. № 846/2017 г., присъда от 08.12.2017 г. по н. о. х. д. № 856/2017 г., присъда от 15.01.2018 г. по н. о. х. д. № 898/2017 г.;

ОС – гр. Пловдив: присъда № 34 от 26.03.2018 г. по н. о. х. д. № 560/2018 г., присъда № 57 от 29.06.2018 г. по н. о. х. д. № 1213/2018 г., присъда № 15 от 27.02.2017 г. по н. о. х. д. № 339/2017 г., присъда № 27 от 28.02.2018 г. по н. о. х. д. № 411/2018 г.;

ОС – гр. Хасково: присъда № 11 от 22.02.2018 г. по н. о. х. д. № 32/2018 г.;

ОС – гр. Бургас: присъда № 197 от 10.09.2013 г. по н. о. х. д. № 681/2013 г., присъда № 55 от 17.03.2016 г. по н. о. х. д. № 179/2016 г.;

Окръжен съд – гр. София: присъда № 25 от 20.10.2016 г. по н. о. х. д. № 670/2016 г., присъда № 20 от 10.05.2017 г. по н. о. х. д. № 245/2017 г., присъда № 37 от 24.10.2017 г. по н. о. х. д. № 473/2017 г., присъда № 36 от 24.10.2017 г. по н. о. х. д. № 561/2017 г.;

ОС – гр. Благоевград: присъда № 1188 от 29.02.2016 г. по н. о. х. д. № 309/2015 г.;

ОС – гр. Плевен: присъда от 10.11.2017 г. по н. о. х. д. № 975/2017 г., присъда от 24.11.2017 г. по н. о. х. д. № 1166/2017 г., присъда от 09.01.2018 г. по н. о. х. д. № 4/2018 г., присъда от 27.04.2018 г. по н. о. х. д. № 399/2018 г., присъда от 01.06.2018 г. по н. о. х. д. № 406/2018 г.;

ОС – гр. Ямбол: присъда № 73 от 16.08.2017 г. по н. о. х. д. № 250/2017 г.;

ОС – гр. Велико Търново: присъда № 21 от 19.02.2014 г. по н. о. х. д. № 560/2013 г.;

ОС – гр. Враца: присъда от 17.04.2018 г. по н. о. х. д. № 191/2018 г., присъда от 14.05.2018 г. по н. о. х. д. № 246/2018 г., присъда от 12.06.2018 г. по н. о. х. д. № 294/2018 г., присъда от 02.11.2017 г. по н. о. х. д. № 569/2017 г., присъда от 04.12.2017 г. по н. о. х. д. № 676/2017 г.;

ОС – гр. Кюстендил: присъда № 16 от 25.08.2016 г. по н. о. х. д. № 402/2016 г.;

ОС – гр. Сливен: присъда № 1 от 11.01.2012 г. по н. о. х. д. № 6/2012 г., присъда № 29 от 14.07.2014 г. по н. о. х. д. № 261/2014 г., присъда № 27 от 23.05.2012 г. по н. о. х. д. № 262/2012 г., присъда № 22 от 20.07.2015 г. по н. о. х. д. № 281/2015 г., присъда № 4 от 06.02.2015 г. по н. о. х. д. № 493/2014 г.

1.2. В съдебните актове от втората подгрупа съдилищата са осъдили подсъдимите за опит предвид повдигнатото обвинение и липсата на изменение на обвинението. В мотивите обаче изрично е отразено, че в обсъжданата хипотеза обстоятелството, че длъжностното лице, за което е бил предназначен подкупът, не го е приело, не се отразява върху довършеността на престъплението по чл. 304 или чл. 304а от НК, тъй като то е довършено с факта на даването на дара или облагата (подкупа).

В този смисъл са следните съдебни актове: решение № 300 от 27.06.2017 г. по в. н. о. х. д. № 728/2017 г. и решение № 542 от 06.12.2017 г. по в. н. о. х. д. № 1041/2017 г. по описа на АС – гр. София, присъда № 41 от 11.04.2012 г. по н. о. х. д. № 288/2012 г. по описа на ОС – гр. Варна; присъда от 26.02.2014 г. по н. о. х. д. № 78/2014 г. по описа на ОС – гр. Пазарджик, присъда № 39 от 02.11.2017 г. по н. о. х. д. № 214/2017 г. по описа на ОС – гр. София.

2. Втората основна група съдебни актове са постановени по дела, по които обвинението е било повдигнато и поддържано от прокурора за довършено престъпление по чл. 304 или чл. 304а от НК. В осъдителните присъди/потвърдителни решения на съдилищата тази правна квалификация е приета по съображения, че подкупът е довършен, когато дарът или облагата са предоставени на разположение и във фактическата власт на длъжностното лице, за което са били предназначени, като неговите последващи действия/бездействия по приемането им са без значение.

В този смисъл са постановени съдебни актове от:

ВКС: решение от 2009 г. по н. д. № 361/2009 г., I н. о.;

АС – гр. София: решение № 499 от 06.12.2011 г. по в. н. о. х. д. № 1205/2011 г., решение № 262 от 08.07.2014 г. по в. н. о. х. д. № 493/2014 г.;

АС – гр. Бургас: решение № 81 от 20.06.2013 г. по в. н. о. х. д. № 82/2013 г., присъда № 169 от 01.10.2012 г. по в. н. о. х. д. № 198/2012 г., решение № 235 от 15.12.2010 г. по в. н. о. х. д. № 255/2010 г., решение № 25 от 16.02.2017 г. по в. н. о. х. д. № 276/2016 г.;

ОС – гр. Варна: присъда № 21 от 06.03.2013 г. по н. о. х. д. № 161/2013 г. присъда от 02.03.2016 г. по н. о. х. д. № 280/2016 г., присъда от 30.05.2014 г. по н. о. х. д. № 335/2014 г., присъда № 32 от 29.03.2018 г. по н. о. х. д. № 354/2018 г., присъда № 57 от 19.05.2016 г. по н. о. х. д. № 622/2016 г., присъда № 105 от 06.12.2011 г. по н. о. х. д. № 1710/2011 г.;

ОС – гр. Пазарджик: присъда от 10.05.2017 г. по н. о. х. д. № 259/2017 г., присъда от 29.07.2016 г. по н. о. х. д. № 545/2016 г.;

ОС – гр. Пловдив: присъда № 88 от 23.10.2012 г. по н. о. х. д. № 1629/2012 г., присъда № 34 от 11.04.2014 г. по н. о. х. д. № 543/2014 г., присъда № 79 от 27.11.2014 г. по н. о. х. д. № 1729/2014 г., присъда № 78 от 02.10.2015 г. по н. о. х. д. № 1845/2015 г. присъда № 75 от 25.09.2015 г. по н. о. х. д. № 1446/2014 г., присъда № 68 от 24.06.2016 г. по н. о. х. д. № 1507/2016 г.;

ОС – гр. София: присъда № 32 от 03.09.2010 г. по н. о. х. д. № 574/2010 г., присъда № 26 от 29.09.2011 г. по н. о. х. д. № 11/2011 г., присъда № 9 от 03.04.2013 г. по н. о. х. д. № 93/2013 г., присъда № 33 от 05.10.2017 г. по н. о. х. д. № 536/2017 г.;

ОС – гр. Благоевград: присъда № 945 от 04.03.2014 г. по н. о. х. д. № 293/2013 г.;

ОС – гр. Бургас: присъда № 380 от 29.09.2010 г. по н. о. х. д. № 886/2010 г., присъда № 287 от 28.11.2012 г. по н. о. х. д. № 1153/2012 г., присъда № 102 от 19.06.2014 г. по н. о. х. д. № 420/2014 г.;

ОС – гр. Плевен: присъда от 28.05.2015 г. по н. о. х. д. № 392/2015 г.;

ОС – гр. Ямбол: присъда № 21 от 31.03.2014 г. по н. о. х. д. № 90/2014 г. (деянието е преквалифицирано като опит от АС – Бургас по в. н. о. х. д. № 58/2014 г.), присъда № 102 от 09.09.2011 г. по н. о. х. д. № 333/2011 г., присъда № 7 от 24.01.2012 г. по н. о. х. д. № 516/2011 г. (деянието е преквалифицирано като опит от АС – Бургас по в. н. о. х. д. № 63/2012 г., потвърдено от ВКС с решение № 348/04.10.2012 г. по н. д. № 1089/2012 г., III н. о.), присъда № 143 от 25.11.2011 г. по н. о. х. д. № 485/2011 г.;

ОС – гр. Велико Търново: присъда № 119 от 02.12.2013 г. по н. о. х. д. № 502/2013 г., присъда № 9 от 03.02.2015 г. по н. о. х. д. № 453/2014 г. (потвърдена от АС – гр. Велико Търново по в. н. о. х. д. № 70/2015 и от ВКС по н. д. № 960/2015 г., II н. о.), присъда № 12 от 13.02.2015 г. по н. о. х. д. № 43/2015 г.;

ОС – гр. Враца: присъда от 30.09.2010 г. по н. о. х. д. № 335/2010 г., присъда от 24.07.2017 г. по н. о. х. д. № 423/2017 г.;

ОС – гр. Русе: присъда от 10.05.2010 г. по н. о. х. д. № 273/2010 г., присъда от 20.09.2010 г. по н. о. х. д. № 561/2010 г., присъда от 20.09.2010 г. по н. о. х. д. № 561/2010 г., присъда от 24.10.2012 г. по н. о. х. д. № 612/2012 г.;

ОС – гр. Сливен: присъда № 15 от 27.03.2013 г. по н. о. х. д. № 140/2013 г., присъда № 14 от 28.05.2018 г. по н. о. х. д. № 253/2018 г., присъда № 22 от 21.09.2016 г. по н. о. х. д. № 443/2016 г.;

СГС: присъда от 29.04.2010 г. по н. о. х. д. № 1286/2010 г., присъда от 13.05.2011 г. по н. о. х. д. № 3060/2009 г.;

ОС – гр. Стара Загора: присъда № 17 от 20.01.2010 г. по н. о. х. д. № 727/2010 г., присъда № 328 от 11.10.2011 г. по н. о. х. д. № 613/2011 г., присъда № 81 от 06.03.2012 г. по н. о. х. д. № 43/2012 г., присъда № 265 от 13.09.2012 г. по н. о. х. д. № 417/2012 г., присъда № 7 от 25.02.2013 г. по н. о. х. д. № 100/2013 г., присъда № 41 от 05.07.2013 г. по н. о. х. д. № 213/2013 г., присъда № 69 от 13.12.2013 г. по н. о. х. д. № 525/2013 г., присъда № 24 от 16.06.2014 г. по н. о. х. д. № 234/2014 г., присъда № 4 от 27.01.2015 г. по н. о. х. д. № 503/2014 г., присъда № 9 от 04.03.2015 г. по н. о. х. д. № 4/2015 г., присъда № 32 от 21.07.2015 г. по н. о. х. д. № 233/2015 г., присъда № 1 от 03.01.2017 г. по н. о. х. д. № 566/2016 г., присъда № 39 от 18.07.2017 г. по н. о. х. д. № 336/2017 г.

3. Третата група съдебни актове обхващат случаи с повдигнато и поддържано от прокурора обвинение за довършено престъпление по чл. 304 или чл. 304а от НК, като съдилищата са преквалифицирали инкриминираното престъпление като такова, приключило в стадия на опита. Мотивите за постановяване на тези съдебни актове са аналогични с отразените по отношение на първата група: осъществен е довършен опит, тъй като изпълнителното деяние „даде“ е завършило, но по независещи от дееца причини не са настъпили исканите от него и предвидени в закона общественоопасни последици – длъжностното лице, за което е бил предназначен подкупът, не го е приело.

В този смисъл са постановените съдебни актове от:

ВКС: решение от 2009 г. по н. д. № 690/2008 г., I н. о. (първоинстанционният съд е квалифицирал деянието като довършен опит, въззивният съд в мотивите на решението е приел, че престъплението е довършено, но поради липса на протест не е имал правна възможност да го преквалифицира. В решението на ВКС е посочено, че „... и опитът на въззивния съд да приложи правилно закона е останал неуспешен – липсвали са процесуалните условия за това...); решение от 2009 г. по н. д. № 402/2009 г., I н. о. (изменено е решение № 62 от 15.05.2009 г., постановено по в. н. о. х. д. № 65/2009 г. по описа на Апелативен съд – Велико Търново, само относно потвърждаването на проверената с него присъда в частта, че извършеното престъпление е довършено, като деянието е преквалифицирано по чл. 304, ал. 1 вр. чл. 18 от НК); решение № 149 от 12.07.2016 г. по н. д. № 437/2016 г., III н. о. (повдигнато е било обвинение за довършено престъпление; с първоинстанционната присъда деянието е преквалифицирано като довършен опит; квалификацията е потвърдена от въззивната и касационната инстанция); решение № 134 от 07.03.2013 г. по н. д. № 239/2013 г., III н. о. (с първоинстанционната присъда подсъдимият е бил признат за виновен за довършен подкуп; с въззивното решение деянието е преквалифицирано като довършен опит; съгласно касационното решение правилната квалификация е на въззивния съд);

решение № 92 от 03.05.2017 г. по н. д. № 192/2017 г., I н. о. (с първоинстанционната присъда подсъдимият е бил признат за виновен за довършен подкуп; с въззивното решение деянието е било преквалифицирано като довършен опит; с решението на ВКС въззивното решение е оставено в сила, без да е обсъждан въпросът за квалификацията);

АС – гр. София: решение № 450 от 11.11.2016 г. по в. н. о. х. д. № 1127/2016 г.;

АС – гр. Пловдив: решение № 163 от 02.11.2012 г. по в. н. о. х. д. № 329/2012 г., решение № 118 от 03.05.2016 г. по в. н. о. х. д. № 178/2016 г., решение № 327 от 19.12.2016 г. по в. н. о. х. д. № 382/2016 г.;

АС – гр. Бургас: решение № 57 от 12.06.2014 г. по в. н. о. х. д. № 58/2014 г., решение № 69 от 26.04.2012 г. по в. н. о. х. д. № 63/2012 г., решение № 78 от 07.07.2010 г. по в. н. о. х. д. № 64/2010 г.;

ОС – гр. Разград: присъда от 26.03.2018 г. по н. о. х. д. № 109/2018 г., присъда № 25 от 22.06.2018 г. по н. о. х. д. № 205/2018 г.;

ОС – гр. Пазарджик: присъда от 23.03.2016 г. по н. о. х. д. № 226/2016 г., присъда от 19.06.2015 г. по н. о. х. д. № 276/2015 г., присъда от 03.05.2018 г. по н. о. х. д. № 316/2018 г.; присъда от 29.09.2017 г. по н. о. х. д. № 548/2017 г.; присъда от 04.08.2016 г. по н. о. х. д. № 590/2016 г.;

ОС – гр. Пловдив: присъда № 74 от 10.09.2015 г. по н. о. х. д. № 1253/2015 г., присъда № 86 от 27.10.2015 г. по н. о. х. д. № 1953/2015 г., присъда № 83 от 21.10.2015 г. по н. о. х. д. № 1954/2015 г., присъда № 112 от 17.12.2015 г. по н. о. х. д. № 2301/2015 г., присъда № 117 от 30.11.2016 г. по н. о. х. д. № 2636/2016 г.;

ОС – гр. София: присъда № 13 от 19.03.2014 г. по н. о. х. д. № 491/2013 г., присъда № 7 от 09.03.2016 г. по н. о. х. д. № 674/2015 г. (при въззивната проверка АС – София не се съгласил с извършената от първата инстанция преквалификация – в мотивите на акта си – решение № 334 от 28.07.2016 г. по в. н. о. х. д. № 564/2016 г. – приел, че престъплението е довършено, но поради липса на протест не изменил присъдата), присъда № 1 от 31.01.2018 г. по н. о. х. д. № 721/2017 г., присъда № 1 от 28.01.2015 г. по н. о. х. д. № 149/2014 г. (потвърдено от АС – София по в. н. о. х. д. № 249/2015);

ОС – гр. Благоевград: присъда № 3213 от 12.06.2017 г. по н. о. х. д. № 144/2017 г.;

ОС – гр. Бургас: присъда № 204 от 18.11.2014 г. по н. о. х. д. № 966/2014 г., присъда № 2 от 14.01.2015 г. по н. о. х. д. № 1169/2014 г.;

ОС – гр. Ямбол: присъда № 47 от 21.07.2014 г. по н. о. х. д. № 202/2014 г., присъда № 64 от 07.07.2017 г. по н. о. х. д. № 190/2017 г., присъда № 51 от 31.05.2016 г. по н. о. х. д. № 123/2016 г.;

ОС – гр. Велико Търново: присъда № 93 от 08.10.2014 г. по н. о. х. д. № 318/2014 г.;

ОС – гр. Враца: присъда от 13.02.2018 г. по н. о. х. д. № 725/2017 г. (деянието е преквалифицирано в опит след изменение на обвинението от прокурора);

ОС – гр. Монтана: присъда от 03.02.2010 г. по н. о. х. д. № 169/2009 г.;

ОС – гр. Сливен: присъда № 13 от 24.02.2012 г. по н. о. х. д. № 29/2012 г., присъда от 08.05.2012 г. по н. о. х. д. № 125/2012 г., присъда № 22 от 08.05.2012 г. по н. о. х. д. № 161/2012 г., присъда № 4 от 18.01.2012 г. по н. о. х. д. № 672/2011 г., присъда № 27 от 28.12.2017 г. по н. о. х. д. № 695/2017 г.

Всяка от описаните до тук три групи включва и значителен брой съдебни актове, в които не са излагани мотиви по въпроса довършено ли е престъплението по чл. 304 или чл. 304а от НК при форма на изпълнителното деяние „даде”, когато подкупът не е бил приет от длъжностното лице, за което е бил предназначен. Преобладаващият брой от тях се причислява към втората група (2) на анализиранияте съдебни актове.

4. Тази група обхваща съдебни актове, които също могат да бъдат разграничени на две подгрупи.

4.1. В първата подгрупа попадат присъди и решения, постановени при повдигнато и поддържано от прокурора обвинение за престъпления по чл. 304 или чл. 304а от НК, извършено при форма на изпълнителното деяние „предложи“ в хипотезата на предоставен във фактическата власт на длъжностното лице подкуп, който последното не е приело. Тази правна квалификация е била възприета от съда и подсъдимият е бил осъден за „предлагане“ на дар/облага (подкуп):

В такъв смисъл са постановените съдебни актове от:

ОС – гр. Благоевград: присъда от 03.02.2011 г. по н. о. х. д. № 324/2010 г., присъда от 21.02.2011 г. по н. о. х. д. № 650/2010 г., присъда от 15.03.2011 г. по н. о. х. д. № 18/2011 г.;

ОС – гр. Бургас: присъда № 142 от 05.04.2011 г. по н. о. х. д. № 314/2011 г., присъда № 119 от 14.05.2013 г. по н. о. х. д. № 322/2013 г.;

ОС – гр. Плевен: присъда от 11.03.2013 г. по н. о. х. д. № 74/2013 г., присъда от 13.10.2017 г. по н. о. х. д. № 1027/2017 г., присъда от 23.11.2017 г. по н. о. х. д. № 1099/2017 г., присъда от 12.00.2018 г. по н. о. х. д. № 26/2018 г.;

ОС – гр. Ловеч: присъда № 24 от 20.09.2010 г. по н. о. х. д. № 411/2010 г.;

ОС – гр. Монтана: присъда от 28.09.2016 г. по н. о. х. д. № 85/2016 г.;

ОС – гр. Русе: присъда от 08.05.2013 г. по н. о. х. д. № 237/2013 г., присъда от 16.09.2015 г. по н. о. х. д. № 413/2015 г.;

ОС – гр. Видин: присъда № 40 от 08.11.2012 г. по н. о. х. д. № 322/2012 г.;

ОС – гр. Сливен: присъда № 32 от 04.12.2015 г. по н. о. х. д. № 534/2015 г.;

СГС: присъда от 17.03.2015 г. по н. о. х. д. № 238/2015 г., присъда от 01.06.2010 г. по н. о. х. д. № 1255/2010 г., присъда от 01.07.2013 г. по н. о. х. д. № 3586/2012 г., присъда от 15.02.2010 г. по н. о. х. д. № 5728/2009 г., присъда от 10.02.2012 г. по н. о. х. д. № 6135/2011 г.;

ОС – гр. Стара Загора: присъда № 25 от 24.01.2012 г. по н. о. х. д. № 367/2011 г., присъда № 379 от 17.11.2011 г. по н. о. х. д. № 628/2011 г. (потвърдена с решение на АС – гр. Пловдив по в. н. о. х. д. № 76/2012, оставено в сила от ВКС по н. д. № 790/2012 г., II н. о.), присъда № 415 от 16.12.2011 г. по н. о. х. д. № 811/2011 г., присъда № 436 от 23.12.2011 г. по н. о. х. д. № 856/2011 г., присъда № 226 от 18.07.2012 г. по н. о. х. д. № 321/2012 г., присъда № 213 от 10.07.2012 г. по н. о. х. д. № 325/2012 г., присъда № 344 от 11.12.2012 г. по н. о. х. д. № 566/2012 г., присъда № 5 от 12.02.2013 г. по н. о. х. д. № 641/2012 г., присъда № 34 от 03.06.2013 г. по н. о. х. д. № 296/2013 г., присъда № 29 от 02.07.2014 г. по н. о. х. д. № 288/2014 г., присъда № 47 от 31.10.2014 г. по н. о. х. д. № 428/2014 г., присъда № 60 от 22.12.2016 г. по н. о. х. д. № 644/2016 г.;

ОС – гр. Пловдив: присъда № 68 от 10.06.2010 г. по н. о. х. д. № 1254/2010 г.;

ОС – гр. Смолян: присъда № 7 от 06.06.2013 г. по н. о. х. д. № 47/2013 г.;

ОС – гр. Варна: присъда от 10.02.2011 г. по н. о. х. д. № 68/2011 г., присъда от 21.05.2014 г. по н. о. х. д. № 192/2014 г., присъда № 33 от 18.03.2011 г. по н. о. х. д. № 241/2011 г., присъда от 17.09.2010 г. по н. о. х. д. № 1124/2010 г.;

ОС – гр. Пазарджик: присъда от 12.09.2011 г. постановена по н. о. х. д. № 481/2011 г.

4.2. Към втората подгрупа спадат присъди и решения, постановени при повдигнато и поддържано от прокурора обвинение за престъпления по чл. 304 или чл. 304а от НК, извършено при две форми на изпълнителното деяние – „предложи“ и „даде“, независимо че фактическите обстоятелства са сочели единствено на хипотезата на предоставен във фактическата власт на длъжностното лице подкуп, който

последното не е приел. И в тези случаи съдът е приел предложената правна квалификация, като подсъдимият е бил осъден съответно за „предлагане” и „даване” на дар/облага (подкуп):

В този смисъл са постановените съдебни актове от:

АС – гр. Пловдив: решение № 112 от 15.05.2010 г. по в. н. о. х. д. № 199/2010 г., решение № 174 от 24.07.2017 г. по в. н. о. х. д. № 78/2016 г.;

АС – гр. Варна: решение № 177 от 04.11.2015 г. по в. н. о. х. д. № 317/2015 г.;

ОС – гр. Бургас: присъда № 275 от 29.06.2011 г. по н. о. х. д. № 877/2011 г., присъда № 397 от 28.09.2011 г. по н. о. х. д. № 1005/2011 г., присъда № 16 от 21.01.2015 г. по н. о. х. д. № 1111/2014 г.;

ОС – гр. Ямбол: присъда № 72 от 05.11.2014 г. по н. о. х. д. № 334/2014 г., присъда № 143 от 25.11.2011 г. по н. о. х. д. № 485/2011 г.;

ОС – гр. Велико Търново: присъда № 119 от 09.09.2011 г. по н. о. х. д. № 516/2011 г., присъда № 74 от 25.06.2012 г. по н. о. х. д. № 295/2012 г., присъда № 9 от 03.02.2015 г. по н. о. х. д. № 453/2014 г. (с решение № 84 от 22.05.2015 г. по в. н. о. х. д. № 70/2015 г. подсъдимият е бил оправдан от Апелативен съд – Велико Търново само за формата на изпълнително деяние – предлагане);

ОС – гр. Монтана: присъда от 05.10.2016 г. по н. о. х. д. № 136/2016 г.;

ОС – гр. Видин: присъда № 11 от 11.03.2016 г. по н. о. х. д. № 33/2016 г.;

ОС – гр. Добрич: присъда № 30 от 16.09.2010 г. по н. о. х. д. № 278/2010 г., присъда № 21 от 11.09.2012 г. по н. о. х. д. № 364/2012 г.;

СГС: присъда от 15.02.2010 г. по н. о. х. . № 296/2010 г., присъда от 13.05.2011 г. по н. о. х. д. № 3060/2009 г.;

ОС – гр. София: присъда № 23 от 27.07.2011 г. по н. о. х. д. № 379/2011 г., присъда № 9 от 03.04.2013 г. по н. о. х. д. № 93/2013 г., присъда № 12 от 12.04.2016 г. по н. о. х. д. № 112/2016 г.;

ОС – гр. Стара Загора: присъда № 6 от 11.01.2011 г. по н. о. х. д. № 653/2010 г., присъда № 169 от 05.05.2011 г. по н. о. х. № 219/2011 г., присъда № 197 от 06.06.2011 г. по н. о. х. д. № 346/2011 г., присъда № 364 от 03.11.2011 г. по н. о. х. д. № 569/2011 г., присъда № 328 от 11.10.2011 г. по н. о. х. д. № 613/2011 г., присъда № 164 от 31.05.2012 г. по н. о. х. д. № 257/2012 г., присъда № 12 от 04.03.2013 г. по н. о. х. д. № 114/2013 г., присъда № 22 от 06.06.2014 г. по н. о. х. д. № 222/2014 г., присъда № 66 от 16.12.2014 г. по н. о. х. д. № 486/2014 г., присъда № 41 от 08.10.2015 г. по н. о. х. д. № 319/2015 г., присъда № 37 от 24.09.2015 г. по н. о. х. д. № 331/2015 г., присъда № 23 от 09.06.2016 г. по н. о. х. д. № 133/2016 г., присъда № 33 от 08.08.2016 г. по н. о. х. д. № 352/2016 г., присъда № 1 от 03.01.2017 г. по н. о. х. д. № 566/2016 г.;

ОС – гр. Пловдив: присъда № 75 от 25.09.2015 г. по н. о. х. д. № 1446/2014 г., присъда № 71 от 05.07.2016 г. по н. о. х. д. № 1499/2016 г., присъда № 83 от 21.10.2015 г. по н. о. х. д. № 1954/2015 г., присъда № 117 от 30.11.2016 г. по н. о. х. д. № 2636/2016 г., присъда № 93 от 16.09.2010 г. по н. о. х. д. № 2250/2010 г., присъда № 46 от 09.04.2010 г. по н. о. х. д. № 1411/2010 г., присъда № 111 от 06.10.2010 г. по н. о. х. д. № 2575/2010 г., присъда № 124 от 27.10.2010 г. по н. о. х. д. № 2436/2010 г., присъда № 81 от 09.10.2012 г. по н. о. х. д. № 1032/2012 г.;

ОС – гр. Разград: присъда от 26.04.2011 г. по н. о. х. д. № 109.2011 г., присъда № 16 от 13.10.2010 г. по н. о. х. д. № 275/2010 г., присъда от 14.10.2013 г. по н. о. х. д. № 312/2013 г., присъда № 55 от 21.09.2017 г. по н. о. х. д. № 330/2017 г., присъда № 11 от 06.02.2017 г. по н. о. х. д. № 25/2017 г., присъда № 4 от 30.01.2012 г. по н. о. х. д. № 28/2012 г., присъда № 5 от 05.02.2018 г. по н. о. х. д. № 44/2018 г., присъда № 7 от 23.03.2012 г. по н. о. х. д. № 96/2012 г., присъда № 18 от 03.04.2017 г. по н. о. х. д. № 98/2017 г., присъда № 10 от 17.04.2012 г. по н. о. х. д. № 99/2012 г., присъда № 15 от

14.07.2011 г. по н. о. х. д. № 153/2011 г., присъда № 30 от 06.06.2017 г. по н. о. х. д. № 196/2017 г., присъда № 37 от 05.07.2017 г. по н. о. х. д. № 235/2017 г., присъда № 38 от 06.07.2017 г. по н. о. х. д. № 237/2017 г., присъда № 43 от 10.07.2017 г. по н. о. х. д. № 245/2017 г., присъда № 47 от 27.07.2017 г. по н. о. х. д. № 270/2017 г., присъда № 66 от 27.12.2016 г. по н. о. х. д. № 407/2016 г.;

ОС – гр. Пазарджик: присъда от 19.03.2014 г. по н.о.х.д. № 102/2014 г., присъда от 23.07.2015 г. по н. о. х. д. № 344/2015 г., присъда № 27 от 24.06.2016 г. по н. о. х. д. № 465/2016 г., присъда от 18.11.2015 г. по н. о. х. д. № 486/2015 г., присъда № 50 от 25.11.2014 г. по н. о. х. д. № 512/2014 г., присъда от 06.10.2016 г. по н. о. х. д. № 625/2016 г., присъда от 09.01.2018 г. по н. о. х. д. № 831/2017 г.

Възприетата в четвъртата група съдебни актове правна квалификация също формира противоречива съдебна практика при подвеждане на едни и същи фактически обстоятелства към различни форми на изпълнителното деяние на тези престъпления.

Разнопосочната съдебна практика по приложението на закона за престъпленията по чл. 304 и чл. 304а от НК при формите на изпълнителното деяние „предложи” и „даде” в случаите, когато подкупът не е бил приет от длъжностното лице, за което е бил предназначен, може да бъде преодоляна по пътя на тълкуването, осъществено от наказателната колегия на ВКС. Поради това и на основание чл. 124, ал. 1, т. 1, пр. 1 от Закона за съдебната власт, правя следното

И С К А Н Е:

Общото събрание на наказателна колегия на Върховния касационен съд да приеме тълкувателно решение, с което да отговори на следните въпроси:

1. В какво се изразява разликата във формите на изпълнителното деяние „предложи” и „даде” в съставите на престъпленията по чл. 304, ал. 1 от НК и чл. 304а от НК?

2. Кога е довършен активният подкуп по чл. 304, ал. 1 от НК и чл. 304а от НК „даде дар или каквато и да е облага“ („подкуп”) на длъжностно лице?

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД:

ЛОЗАН ПАНОВ